

Ngày nhận bài: 09/01/2026; Ngày thẩm định: 03/3/2026; Ngày duyệt đăng: 15/3/2026.

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ THEO NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC ĐỐI VỚI CÁC HỌC PHẦN PHÁP LUẬT TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY

Thiếu tá, ThS ĐÀO ANH THƯ

Khoa Luật, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Đào Anh Thư (Email: Thudao147@gmail.com)

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học là một trong những yếu tố quan trọng nâng cao chất lượng giảng dạy. Bài viết đánh giá thực trạng kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học đối với các học phần pháp luật tại Trường Đại học PCCC thời gian qua, chỉ ra những hạn chế; từ đó đề xuất một số giải pháp đổi mới công tác này thời gian tới.

Từ khóa: kiểm tra, đánh giá, năng lực, pháp luật, Trường Đại học PCCC.

Abstract: In the context of current educational reforms, competency-based assessment methods have become a crucial factor in enhancing the quality of teaching and learning. This article assesses the current state of competency-based assessment in law courses at the University of Fire Prevention and Fighting, identifies existing limitations, and proposes solutions to improve its implementation.

Keywords: testing, assessment, competency, law, University of Fire Prevention and Fighting

1. Đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học đóng vai trò quan trọng tạo động lực thúc đẩy đổi mới phương pháp dạy học, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo theo tinh thần Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22/8/2025 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo.

Kiểm tra là xem xét, soát lại công việc thực tế để đánh giá, nhận xét, là khâu đầu tiên của quá trình đánh giá. Quá trình kiểm tra thường hướng tới kiểm tra các thành phần: kiến thức, kỹ năng, thái độ và năng lực của học viên. Đánh giá là hành động đưa ra những nhận định, những phán xét về giá trị của sự vật, con người trên cơ sở những thông tin, những bằng chứng thu thập và xử lý được, đối chiếu với mục tiêu đã đề ra. Năng lực là khả năng đáp ứng một cách hiệu quả những yêu cầu phức hợp trong một bối cảnh cụ thể.

Kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học là quá trình tập hợp và phân tích thông tin nhằm đưa ra những nhận định về việc vận dụng tích hợp tri thức, kỹ năng, thái độ của người học để giải quyết các nhiệm vụ học tập phức hợp trong một bối cảnh thực tế hoặc giả định để đáp ứng mục tiêu về năng lực đặt ra. Trong kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học, số lượng các bài kiểm tra sẽ nhiều hơn nhưng lại không tạo quá nhiều áp lực và sự căng thẳng lên người học do hình thức các bài kiểm tra không chỉ dừng ở trên giấy đơn thuần như đối với hình thức kiểm tra tiếp cận vào nội dung mà sẽ đa dạng hơn như các sản phẩm dự án, các dạng bài tập nhóm, thực hành, thuyết trình.... Giảng viên (trong vai trò là người hướng dẫn, chuyên gia hoặc cố vấn) thường xuyên hợp tác với học viên để trao đổi và tiếp nhận thông tin phản hồi. Sự hợp tác, tinh thần phối hợp và

hoạt động nhóm trong mô hình kiểm tra đánh giá này được khuyến khích nhiều hơn. Các công cụ đo lường sẽ được sử dụng cho từng giai đoạn phát triển tương ứng với các chỉ tiêu đạt được và số tín chỉ theo quy định của khoa.

Các học phần pháp luật liên quan đến việc nghiên cứu, giải thích và áp dụng pháp luật, gắn liền chặt chẽ với sự biến đổi của xã hội cũng như trước nhu cầu đòi hỏi phải thay đổi nhằm đáp ứng các yêu cầu của thời đại. Các học phần này thường thiên về lý luận, yêu cầu tư duy logic, phân tích tình huống thực tiễn, vận dụng điều luật để giải thích vấn đề và kỹ năng lập luận pháp lý. Các học phần pháp luật do Khoa Luật, Trường Đại học PCCC giảng dạy gồm: Lý luận Nhà nước và pháp luật, Luật Hình sự, Luật Tố tụng hình sự, Luật Hành chính, Pháp luật Phòng cháy chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ (PCCC&CNCH), Đại cương một số ngành Luật và Pháp luật. Năng lực người học đối với các học phần pháp luật tại Trường Đại học PCCC là khả năng vận dụng, kết hợp kiến thức, kỹ năng, thái độ để lập luận, giải quyết các tình huống pháp lý nói chung và trong lĩnh vực PCCC&CNCH nói riêng trong thực tiễn. Ngày nay, các quan hệ xã hội biến thiên không ngừng nghỉ và đòi hỏi pháp luật cũng phải biến đổi theo. Năng lực người học đối với các học phần pháp luật tại Trường Đại học PCCC cũng phải thường xuyên nâng cao để phù hợp với xu thế.

Do đó, việc kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học đối với các học phần pháp luật tại Trường Đại học PCCC là cần thiết, để thúc đẩy, phát triển toàn diện năng lực cho học viên, qua đó đo lường, điều chỉnh và hoàn thiện các mục tiêu đào tạo. Để đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục căn bản và toàn diện trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay, ngoài việc đổi mới nội dung, phương pháp dạy học thì cần đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học bởi đây là động lực thúc đẩy sự đổi mới toàn bộ quá trình dạy học.

2. Thời gian qua, cùng với việc thực hiện đổi mới phương pháp, hình thức dạy học, Trường Đại học PCCC đã tích cực áp dụng phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học đối với các học phần

pháp luật. Việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học viên đối với các học phần pháp luật chuyên trọng tâm đánh giá chủ yếu từ ghi nhớ, hiểu kiến thức... sang đánh giá năng lực vận dụng, giải quyết những vấn đề pháp lý của thực tiễn, chú trọng đánh giá các năng lực tư duy bậc cao như tư duy sáng tạo. Đối với các học phần pháp luật tại Trường Đại học PCCC, hệ số đánh giá bộ phận tối đa không quá 40% tổng thành phần đánh giá, số lần đánh giá thường xuyên, định kỳ tùy vào tổ chức hoạt động dạy học của giảng viên trên cơ sở số tín chỉ (mức tối thiểu đánh giá quá trình: 1 tín chỉ 1 lần đánh giá), hình thức đánh giá có thể chọn các cách như: kiểm tra vấn đáp, tự luận (viết), kiểm tra bằng trắc nghiệm khách quan. Còn đối với đánh giá cuối kỳ, hệ số thấp nhất 0,6, hình thức đánh giá có thể chọn: vấn đáp hoặc tự luận.

Trong quá trình giảng dạy các học phần pháp luật, giảng viên đã áp dụng các phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học như: bài kiểm tra tự luận; bài kiểm tra trắc nghiệm khách quan; đánh giá qua tình huống thực tế; qua thực hành của học viên như: đánh giá qua quan sát, qua bài tập làm việc độc lập, qua hồ sơ học tập, qua sản phẩm dự án. Kết quả khảo sát tại của tác giả cho thấy, các phương pháp có tần suất sử dụng cao lần lượt là: bài kiểm tra tự luận (chiếm 25%); tình huống thực tế (chiếm 23%); sản phẩm dự án (chiếm 20%); các phương pháp có mức độ hiệu quả cao lần lượt là: tình huống thực tế (chiếm 20%), sản phẩm dự án (chiếm 18%), bài kiểm tra tự luận, hồ sơ học tập (chiếm 15%).

Hiện nay, 100% các giảng viên đều đã xây dựng hệ thống ngân hàng câu hỏi tự luận, trắc nghiệm khách quan, bài tập tình huống pháp lý theo từng chủ đề học phần có thể sử dụng ngay trên các thiết bị điện tử như: vi phạm hành chính, vi phạm hành chính trong lĩnh vực PCCC&CNCH, tội phạm, tội phạm về PCCC, đồng phạm, biện pháp ngăn chặn cần áp dụng đối với từng đối tượng trong tình huống cụ thể.... Đối với việc kiểm tra, đánh giá dưới dạng tự luận, tiểu luận, một số giảng viên đã sử dụng trực tiếp trên các công cụ trực tuyến như Padlet, Google Classroom, Canvas.... Với cách tiếp cận này, giảng viên và học viên chủ động trong hoạt động kiểm tra, đánh giá, để

dàng tương tác, thảo luận và chia sẻ với nhau. Ngoài việc được giảng viên đánh giá, học viên còn được khuyến khích tự đánh giá và đánh giá chéo lẫn nhau.

Đối với phương pháp kiểm tra, đánh giá qua tình huống thực tế, để kiểm tra kiến thức của bài học trước, giảng viên không kiểm tra học thuộc bài về nhà trong đầu giờ học mà trong quá trình học, để học viên phát hiện, trả lời về các tình huống pháp lý theo hướng dẫn của giảng viên. Qua đó, tăng sự thu hút, làm chủ bài học, khơi dậy sự năng động, sáng tạo và phát huy năng lực của học viên. Sau khi học xong một chủ đề, một chương hoặc kết thúc học phần, bên cạnh việc kiểm tra viết, giảng viên sử dụng linh hoạt các bài kiểm tra gồm các bài tập, tình huống pháp lý được thiết kế theo các mức độ, yêu cầu cần đạt dưới hình thức trắc nghiệm, tự luận, tiểu luận, dự án hoặc kết hợp trắc nghiệm, tự luận để đánh giá mức độ đạt được về các nội dung cần đánh giá. Ví dụ, đối với học phần Pháp luật về PCCC&CNCH, trong quá trình dạy học bài “Phòng cháy”, giảng viên đưa ra tình huống về việc thực hiện các điều kiện an toàn về phòng cháy đối với một cơ sở cụ thể để học viên phân tích, đánh giá các yêu cầu này; hoặc trong quá trình dạy học bài: “Xử lý vi phạm pháp luật PCCC&CNCH”, giảng viên đưa ra các tình huống về hành vi vi phạm pháp luật để học viên xác định loại vi phạm, hình thức xử lý, thẩm quyền xử lý trong lĩnh vực PCCC&CNCH.

Đối với phương pháp kiểm tra, đánh giá năng lực thực hành của học viên, giảng viên sử dụng nhiều hình thức. Trong đó, hình thức đánh giá qua bài tập làm việc độc lập và đánh giá qua sản phẩm dự án được áp dụng phổ biến. Ví dụ, đối với học phần Luật Hành chính, khi dạy bài: “Vi phạm hành chính”, giảng viên đưa ra các hồ sơ vụ việc cụ thể về vi phạm hành chính và tội phạm và yêu cầu học viên hoàn thành bài tập làm việc độc lập sau: phân biệt vi phạm hành chính và tội phạm. Thực hiện bài tập này, học viên rèn luyện kỹ năng làm việc với hồ sơ vụ việc để phát hiện tri thức. Hoặc khi dạy bài: “Trách nhiệm hành chính”, giảng viên đưa ra dự án học tập: “Xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực PCCC&CNCH đối với chợ”. Giảng viên chia lớp thành 03 nhóm và giao nhiệm vụ (thời gian thực hiện là 1 tuần): Đồng chí hãy

đóng vai là cán bộ kiểm tra PCCC thực hiện các sản phẩm sau: một sơ đồ tư duy phân tích các yếu tố cấu thành vi phạm hành chính trên, một bài thuyết trình bằng Powerpoint xác định hình thức, mức xử phạt, thẩm quyền xử phạt đối với vi phạm trên; một video clip đánh giá những khó khăn, vướng mắc trong phát hiện và xử lý đối với hành vi trên. Như vậy, qua nhiệm vụ dự án, học viên phải vận dụng các năng lực tư duy, giải quyết vấn đề và các kỹ năng giao tiếp, làm việc theo nhóm, kỹ năng công nghệ thông tin... để hoàn thành sản phẩm dự án. Hoặc, căn cứ vào nội dung của bài học, từng chủ đề học phần, giảng viên giao nhiệm vụ cho học viên làm việc theo nhóm hoặc cá nhân phải hoàn thành sản phẩm và nộp cho giảng viên như việc tìm hiểu cấu trúc bộ máy nhà nước, hoạt động của chính quyền địa phương, đặc điểm vi phạm hành chính trong lĩnh vực PCCC&CNCH, tội phạm về PCCC... thiết kế bằng slide, clip, tranh ảnh.... Giáo viên đưa ra các nhận xét, đánh giá về các sản phẩm, kết quả hoạt động của học viên, từ đó, đánh giá theo từng nội dung có liên quan.

Ngoài ra, trong quá trình dạy học, giảng viên viên thường xuyên theo dõi, lắng nghe học viên bằng việc sử dụng phiếu quan sát, phiếu học tập, bảng kiểm tra, nhật ký ghi chép lại các biểu hiện của học viên để sử dụng làm minh chứng đánh giá quá trình học tập, rèn luyện như: quan sát cách học viên giao tiếp, ứng xử, giải quyết các tình huống pháp lý, bài tập theo yêu cầu của giảng viên khi làm việc nhóm hoặc hoạt động cá nhân....

Tuy nhiên, trong quá trình áp dụng các phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học đối với các học phần pháp luật tại Trường Đại học PCCC vẫn còn một số hạn chế như: việc áp dụng các phương pháp này chưa thường xuyên, linh hoạt mới chỉ tập trung vào một số học phần như: Luật Hình sự, Luật Hành chính, Pháp luật về PCCC&CNCH; hiệu quả áp dụng các phương pháp này chưa cao do một số giáo viên mới chỉ đánh giá thiên về bài tự luận của học viên; một số phương pháp chưa có sự phân hóa rõ rệt giữa các học viên.... Nguyên nhân của những hạn chế trên là do trình độ năng lực, nhận thức và kỹ năng của một số giảng viên chưa cao nên chưa kết hợp linh hoạt

các phương pháp vào từng bài học cụ thể; khung đánh giá chưa đồng bộ và toàn diện nên giảng viên gặp khó khăn trong việc thiết kế hoạt động kiểm tra, đánh giá đúng và đầy đủ các năng lực của học viên; nhiều học viên chưa quen với phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực nên tỉ lệ tương tác, phản hồi với giảng viên thấp; cơ sở vật chất, trang thiết bị chưa đầy đủ nên làm giảm hiệu quả thực hiện các phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực.

3. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học đối với các học phần pháp luật tại Trường Đại học PCCC cần thực hiện đồng bộ các giải pháp, trong đó cần chú ý một số giải pháp cơ bản sau:

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của giảng viên về việc đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học thông qua thông qua việc tăng cường tuyên truyền, bồi dưỡng chuyên môn và thống nhất nhận thức về vai trò của đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá. Bản thân mỗi giảng viên phải không ngừng nỗ lực, nâng cao kỹ năng tự học, cập nhật những phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực phù hợp với các học phần pháp luật tại trường Đại học PCCC, với từng đối tượng học (trong ngành và ngoài ngành Công an) để áp dụng một cách linh hoạt nhằm đạt được các mục tiêu kiểm tra, đánh giá phù hợp với chuẩn đầu ra. Giảng viên cũng cần chuyển dịch trọng tâm từ việc đánh giá kiến thức sang đánh giá quá trình thông qua việc đa dạng các phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực. Ngoài ra, cần tạo điều kiện và khuyến khích học viên tham gia tích cực vào các hoạt động học tập và đánh giá để các em làm quen, tích cực phản hồi với giảng viên cũng như phát triển kỹ năng tự đánh giá và tự phản biện.

Hai là, tăng cường áp dụng các phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học một cách thường xuyên, trong đó: đánh giá quá trình từ 03 - 04 lần/học phần và 1 lần đánh giá cuối kỳ; kết hợp linh hoạt, đa dạng các phương pháp như: trắc nghiệm khách quan với bài kiểm tra tự luận; tình huống thực tế về PCCC&CNCH với sản phẩm dự án... đa dạng các bài kiểm tra, đánh giá như tiểu luận, bài tập về đối sánh, bài tập về đánh giá, phân tích quy định

pháp luật nói chung và pháp luật về PCCC&CNCH nói riêng... Ngoài hình thức thi tự luận hoặc vấn đáp, có thể kết hợp thuyết trình, báo cáo chuyên đề, phỏng vấn, xử lý tình huống pháp lý để tăng cường sự phân hóa kết quả học tập của học viên. Ngoài ra, giảng viên tăng cường sử dụng các hình thức kiểm tra trực tuyến, mô phỏng thực tế từ hồ sơ pháp lý và các bài tập dự án để đánh giá toàn diện năng lực người học trong quá trình học tập.

Ba là, giảng viên sử dụng linh hoạt các phần mềm và công cụ hỗ trợ kiểm tra, đánh giá năng lực người học có tích hợp trí tuệ nhân tạo như: Google Classroom AI, Magic School AI, Gemini... Với tài khoản thông thường, giảng viên có thể sử dụng các phần mềm và công cụ hỗ trợ này để tự động hóa quá trình kiểm tra, đánh giá, từ việc tạo đề thi đến việc đánh giá và phân tích kết quả. Điều này giúp tiết kiệm thời gian và công sức của giảng viên đồng thời giúp việc kiểm tra, đánh giá trở nên linh hoạt, chính xác hơn, giảm thiểu những sai sót có thể phát sinh.

Bốn là, Khoa Luật thường xuyên tổ chức rút kinh nghiệm cách thức kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học và rà soát chất lượng hệ thống câu hỏi tự luận, tình huống pháp lý, ngân hàng đề thi các học phần pháp luật. Thông qua rút kinh nghiệm, phát huy những ưu điểm, khắc phục hạn chế trong kiểm tra, đánh giá theo năng lực, từ đó đổi mới cách thức xây dựng câu hỏi thi, đáp án bảo đảm đánh giá được năng lực của người học trong tình huống cụ thể; kết hợp đánh giá cả quá trình với đánh giá cuối học kỳ; nâng cao chất lượng câu hỏi, ngân hàng đề thi, đáp án kết thúc học phần, thi tốt nghiệp cuối khóa nhằm đánh giá năng lực học viên đảm bảo công tâm, khách quan.

Năm là, nhà trường đầu tư trang thiết bị hiện đại, đồng bộ như hệ thống máy tính, bảng thông minh, hệ thống mạng, wifi, phần mềm hỗ trợ học tập... giúp đa dạng hóa phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học; thường xuyên tổ chức các lớp bồi dưỡng nâng cao kỹ năng cho giảng viên về đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học; khuyến khích giảng viên ứng dụng công nghệ thông tin, công cụ trí tuệ nhân tạo trong kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học; biên soạn và cung cấp

các tài liệu hướng dẫn chi tiết khung đánh giá cho giảng viên, giúp giảng viên có thể xây dựng các hoạt động kiểm tra, đánh giá theo năng lực phong phú và đa dạng hơn như năng lực nhận thức và tư duy pháp luật nói chung và pháp luật PCCC&CNCH nói riêng, năng lực vận dụng pháp luật vào thực tiễn, năng lực kỹ năng pháp lý nghề nghiệp.... Đồng thời, triển khai các hoạt động khảo sát, điều tra, lấy ý kiến từ người học để từ đó đưa ra các thông tin kịp thời giúp giảng viên cải thiện phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực.

4. Kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học là nội dung quan trọng trong quá trình dạy - học. Việc đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá theo năng lực người học đối với các học phần pháp luật tại trường Đại học PCCC không những là yêu cầu cấp thiết, phù hợp với xu thế đổi mới toàn diện giáo dục hiện nay mà còn là điều kiện cần thiết để mỗi giảng viên nâng cao hơn nữa chất lượng dạy - học nhằm góp phần đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao về PCCC&CNCH. ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Chấp hành Trung ương (2025), *Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22/8/2025 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo*, Hà Nội.

2. Đỗ Anh Dũng (2019), *Đổi mới kiểm tra, đánh giá theo định hướng tiếp cận năng lực học sinh*. Bộ Giáo dục và Đào tạo, <https://moet.gov.vn/giaoducquocdan/giao-duc-trung-hoc/Pages/tin-tuc.aspx?ItemID=6273>.

3. Nguyễn Công Khanh (2017), *Giáo trình kiểm tra đánh giá trong giáo dục*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.